

MSB 371

MORE SEED AND BREAD

KORTE BIJBELSE BOODSCHAPPEN VAN

THE WORD OF TRUTH MINISTRY

oprichter: Otis Q. Sellers

Lessen uit Daniël hoofdstuk 4

door Mark Hammond

Als hoofdstuk 3 van het boek Daniël kan worden gekarakteriseerd als de manier waarop Yahweh de plannen van de heidense koning Nebukadnessar dwarsboomt, dan kan hoofdstuk 4 worden beschreven als de manier waarop Yahweh de koning verandert.

Hoofdstuk 4 begint op een bijzondere literaire wijze: niet als een Hebreeuws verhaal, maar als een proclamatie die door niemand minder dan koning Nebukadnessar zelf wordt afgekondigd. Misschien was Daniël degene die de proclamatie heeft opgeschreven, maar dat wordt ons niet verteld. Niettemin begint de boodschap met een groet aan alle volken onder zijn heerschappij, dat wil zeggen de bekende wereld: “... **uw vrede zij groot!**” (Dan.4:1).¹ Dit is duidelijk niet de taal van een despoot die bevelen of eisen uitvaardigt. In het vervolg van zijn inleiding schrijft de koning zijn nieuwe houding toe aan tekenen en wonderen die de “allerhoogste God” in zijn leven heeft verricht. De term ‘allerhoogste God’ of ‘de Allerhoogste’ wordt in dit hoofdstuk vijf keer gebruikt, in de verzen 4:2,17,25,32 en 34. Het Hebreeuwse *’ILLAY* (Strong’s nummer H5943), is met ‘allerhoogste’ of ‘de Allerhoogste’ vertaald; in de Schrift wordt het alleen op Yahweh toegepast.

---

¹ Citaten zijn uit de Nieuwe Vertaling 1951 van het NBG.

Nebukadnessar gaat verder met het thema van zijn verklaring: **“hoe groot zijn zijn tekenen en hoe machtig zijn wonderen! Zijn koningschap is een eeuwig koningschap, en zijn heerschappij van geslacht tot geslacht!”** (Dan.4:3).

Hier komen we een transcendente waarheid tegen. De uitdrukking “eeuwig koningschap” bestaat uit twee zelfstandige naamwoorden in constructievorm, waarbij het tweede zelfstandig naamwoord als bijvoeglijk naamwoord fungeert: *MALKŪT* (H4437), dat moet worden opgevat als een “regering” – met name een monarchie, in combinatie met het Aramese woord *‘ĀLAM* (H5957), een constructie-zelfstandig naamwoord dat ‘uitstroom’ betekent en als bijvoeglijk naamwoord fungeert. Zie *Seed and Bread* SB029, *Koninkrijk betekent regering*, en *Seed and Bread* SB127, *OLAM en AIŌN*, voor een verkenning van deze twee termen. Deze uitdrukking “uitstromend koninkrijk” en de bijbehorende uitdrukking “uitstromende heerschappij” (*ŠĀLṬĀN ‘ĀLAM*) komen vijf keer voor in de geschriften van Daniël; in Daniël 2:44; 4:3; 4:34; 7:14 en 7:27. Deze uitdrukking is gekoppeld aan een prepositionele uitdrukking, een zelfstandig naamwoord dat ter benadrukking wordt herhaald, met een voegwoord, *DĀR WĀDĀR* (H1859). De herhaling van het zelfstandig naamwoord moet op dezelfde manier worden begrepen als de uitdrukking “koning der koningen”. De enkelvoudsvorm van het woord *DĀR* betekent eigenlijk een cyclus, een rondgang, een seizoen of een periode, en dit verklaart waarom het woord in het Nederlands gewoonlijk met ‘geslacht’ wordt vertaald. In Daniël 4:3 kan deze uitdrukking worden weergegeven als: “... zijn heerschappij in combinatie met de uitmuntende periode.”

Koning Nebukadnessar vervolgt zijn toespraak door een recente droom te beschrijven die hem zo verontrustte dat hij zijn ‘magi’ – de tovenaars, astrologen, Chaldeeën en waarzeggers van Babylon – bij zich liet roepen. Toen deze wijzen niet in staat bleken zijn droom uit te leggen, liet de koning Daniël van de Judeeërs halen, blijkbaar als laatste redmiddel; dezelfde Daniël die zijn droom in Daniël hoofdstuk 2 had uitgelegd. De koning begroette hem met zijn Aramese naam ‘Bel-Teshazzar’ en met een cliché, ‘hoofd der geleerden’, Aramees *RAB HARTTŌM* (Strongs nummers H7229 en H2749).

De droom van de koning draaide om een grote boom, die het koninkrijk/de regering van Nebukadnessar symboliseerde, die heerste over de bekende wereld en haar bewoners (gesymboliseerd door de vogels en dieren die in de droom worden genoemd). De beschrijving van de droom gaat verder: **“Ik zag in de gezichten die mij op mijn legerstede voor ogen kwamen, en zie, een wachter schildwacht, (dat wil zeggen:) een heilige, daalde uit de hemel neer”** (Dan.4:13). De term die in NBG51 met “wachter” is weergegeven, is het Hebreeuwse woord *‘ŕ* (H5894), wat letterlijk “iemand die wakker blijft” betekent, dat wil zeggen een schildwacht of een bewaker. In combinatie met “heilige” moeten we dit opvatten als een engelachtig wezen. Zie Daniël 12:1 voor een historisch voorbeeld.

De volgende beeldspraak die we tegenkomen luidt: **“zijn hart worde veranderd zodat het niet meer een mensenhart is; een dierenhart worde hem gegeven; en zeven tijden zullen over hem voorbijgaan”** (Dan.4:16). De term “hart” wordt gebruikt als een Hebreeuwse beeldspraak die “de intelligentie of de instincten van een wezen” betekent; in het Nederlands kunnen we dit het best vertalen als “geest”. Ook zien we dat de term die met “tijden” is weergegeven, niet nader wordt bepaald; de tekst vertelt ons niet of deze tijden 7 maancycli, 7 seizoenen of 7 jaar vertegenwoordigen.

Dan.4:17, **“Dit bevel berust op het besluit der wachters schildwachten en deze zaak op het woord der heiligen, opdat de levenden mogen weten, dat de Allerhoogste (Yahweh) macht heeft over het koningschap der mensen en dat geeft aan wie Hij wil, ja, zelfs de nederigste onder de mensen mensheid daarin aanstelt”** (Dan.4:17). Deze boodschap is bedoeld voor de levenden. Ze bevat een transcendente waarheid, een waarheid die ook vandaag de dag nog tot nadenken stemt.

De koning vervolgt in Daniël 4:18, **“... alle wijzen uit mijn koninkrijk kunnen mij de uitlegging niet bekendmaken; doch gij zijt ertoe in staat, daar de geest der heilige goden Heilige Elohim in u woont.”** De laatste zinsnede luidt in het Aramees *RŪAH QADĪŠIN ‘ĒLĀHIN*, bestaande uit een enkelvoudig zelfstandig naamwoord in de status constructus (H7308), gevolgd door een meervoudig bijvoeglijk naamwoord in de status absolutus (H6922) dat het meervoudige zelfstandig naamwoord (H426) bepaalt. In het volle zicht verborgen ligt een gangbare naam voor God. “Elohim” is een aanduiding voor de God van de

Hebreeën, die hier in zijn Aramese vorm voorkomt. We merken op dat het Aramees, net als het Hebreëws, geen hoofdletters kent; de context is de sleutel tot het ontdekken van deze “verborgen parel” die de vertalers blijkbaar over het hoofd hebben gezien. Het is niet vreemd dat God wordt beschreven als de Heilige (meervoud) Elohim (meervoud). Deze combinatie komt voor in de Hebreeuwse equivalentwoorden in het Oude Testament (H6918 en H430), met name in Jozua 24:19.

Daniël reageert door de uitleg van de droom te geven: **“dat zijt gij, o koning, die groot en sterk zijt geworden, wiens grootheid zo is toegenomen, dat zij tot aan de hemel reikt, en wiens heerschappij zich uitstrekt tot aan het einde der aarde”** (Dan.4:22). Het is duidelijk dat de boom symbool staat voor koning Nebukadnessar en zijn heerschappij/macht.

“Dat nu de koning een wachter schildwacht, een heilige, heeft zien neerdalen uit de hemel, die zeide: Houwt de boom om...” (Dan.4:23) **“dit is de uitlegging, o koning, en dit is het besluit des Allerhoogsten over mijn heer, de koning”** (Dan.4:24).

Als algemene regel met betrekking tot profetieën (Gods woord) die de toekomst beschrijven, is het belangrijk dat we niet moeten proberen de door God gegeven uitleg opnieuw te interpreteren!

“... totdat gij erkent, dat de Allerhoogste (Yahweh) macht heeft over het koningschap der mensen en dat geeft aan wie Hij wil” (Dan.4:25). **“... van het ogenblik af, dat gij erkent, dat de hemel de heerschappij heeft”** (Dan.4:26). In dit vers dient het woord “hemel” als synoniem voor God.

Vervolgens dwaalde koning Nebukadnessar, hij werd hoogmoedig en zijn ego nam de overhand. In Daniël 4:30 lezen we, toen **“nam de koning het woord en zeide: Is dit niet het grote Babel, dat ik gebouwd heb tot een koninklijke woonstede door de sterkte mijner macht en tot eer mijner majesteit?”** Op dat moment verloor de koning zijn verstand. Daniël 4:33, **“... en at gras (veldgranen) als de runderen...”**

Daniël 4:34, **“Maar na verloop van de gestelde tijd sloeg ik, Nebukadnessar, mijn ogen op naar de hemel, en mijn verstand (zijn ‘menselijk hart’) keerde in mij terug. Toen prees ik de Allerhoogste en roemde en verheerlijkte ik de eeuwig Levende (Aramees: CHAY ĀLAM, Strong’s nummers H2417 en H5957) omdat zijn heerschappij een eeuwige heerschappij is en zijn koningschap van geslacht tot geslacht (Aramees: DĀR DĀR).”**

Daniël 4:37, **“Nu prijs, verheerlijk en eer ik, Nebukadnessar, de Koning der hemelen (Yahweh), wiens werken alle waarheid zijn en wiens wegen rechtvaardig zijn; en Hij is in staat hen die in hoogmoed wandelen te vernederen.”** (Vertaling van Hammond).

Hedendaagse uitleggers zijn verdeeld in hun opvattingen over Nebukadnessar en zoeken naar bewijs voor de “beking” van de koning. In tegenstelling hiermee moeten we ons realiseren dat “beken” een verzonden theologische term is. De twee plaatsen waar “beken” in de *King James Version* voorkomt (Jesaja 6:10 en Jacobus 5:19) maken dit al snel duidelijk wanneer we ze nader bekijken. Jacobus 5:19-20, St.Vert. luidt: **“Broeders, indien iemand onder u van de waarheid is afgedwaald, en hem iemand bekeert, Die wete, dat degene, die een zondaar van de dwaling zijns wegs bekeert, een ziel van den dood zal behouden, en menigte der zonden zal bedekken.”** Deze verzen bevatten twee keer het woord *EPISTREPHŌ* (Strong-nummer G1994), dat het versnellende voorvoegsel *EPI* bevat en ‘zich volledig in de tegenovergestelde richting omkeren’ betekent, dat wil zeggen ‘een ommezwaai van 180 graden maken in ons denken of handelen’. Hetzelfde woordgebruik komt voor in Mattheüs 9:22, waar een zieke vrouw Jezus’ kled aanraakte om genezing te ontvangen: **“Maar Jezus keerde Zich om (G1994) zag haar en zeide: Houd moed, dochter, uw geloof heeft u behouden. En de vrouw was behouden van dat ogenblik af.”** Aan het einde van Nebukadnessars verklaringen moeten we één vraag stellen: Klinkt dit nog steeds als dezelfde afgodendienende, heidense vorst die we in Daniël hoofdstukken 2 en 3 hebben leren kennen? Ik heb onlangs een online video bekeken, waarin de docent concludeerde dat hij niet overtuigd was van Nebukadnessars beking. Als bewijs citeerde hij Daniël 4:18, **“... daar de geest der heilige goden in u woont”**, waarbij hij dit aanhaalde als de woorden van een pantheïstische heiden en niet stil stond bij de verwijzing naar de “Heilige Elohim” in de oorspronkelijke

tekst. Het is waar dat in de context van het achtergrondverhaal Yahweh koning Nebukadnessar had gebruikt als een instrument om de Joden te straffen, en dat Hij de plundering van zijn heilige stad Jeruzalem en zijn heilige tempel had toegestaan. Hij had toegestaan dat zijn volk, het “volk van de belofte”, als slaven in ballingschap werd weggevoerd. De heidense Babyloniërs konden daaruit concluderen dat, aangezien zij de Joden hadden verslagen, de afgoden tot wie zij baden duidelijk superieure goden waren ten opzichte van de God van Israël, Yahweh Elohim.

Niettemin is het antwoord op onze vraag een volmondig “Nee! De koning heeft Yahweh erkend en zich aan Hem onderworpen.” Vers 37 beschrijft een karakterverandering bij Nebukadnessar nadat hij in de handen van de Almachtige was gevallen; hij veranderde van afgodenaanbidder in een gelovige in de allerhoogste God; van een trotse, opschepperige heerser over de bekende wereld in een vorst die zich voor God vernederde. Deze verandering wordt bondig weergegeven door de profeet Daniël als we vooruitkijken naar het volgende hoofdstuk in Daniël 5:18-23. Daniël prijst de overleden koning, die zijn hart voor Yahweh had vernederd en zich had afgekeerd van de door mensenhanden in elkaar geknutselde goden ... in schril contrast met zijn kleinzoon, koning Belsassar.

Nebukadnessar heeft een erfenis verkregen; een plaats in Gods (Hebr: *ÔLĀM MALKŪT:*) eeuwigdurende koninkrijk. Daniël hoofdstuk 4 zou ons allemaal aanleiding moeten geven om even stil te staan en na te denken. Als Yahweh zijn hand zou uitstrekken en rechtstreeks de harten en gedachten van ieder levend mens zou aanraken, hoe zou de reactie er dan uitzien? Als een machtige, egoïstische, heidense koning, heerser van het oude Babylon, een transformatie kan ondergaan tot een gelovige in Yahweh, dan illustreert dit de kracht van God die in staat is om bijna iedereen te transformeren. “Iedereen” omvat, maar is niet beperkt tot, inheemse volkeren, atheïsten, moslims, prostituees, materialisten, moordenaars – wij allemaal, zondaars die op het punt komen waarop we erkennen dat we Yahweh, de Verlosser (Jezus), nodig hebben.

Gepubliceerd in april 2026